

מידעון סין אוגוסט 2009

אי יציבות בסין-ג'יאנג

- 2.....המאורעות בסין-ג'יאנג: הגירסה והתגובות הרשמיות
- 3.....מה בין אי שקט חברתי ותפקוד הממשל?
- 4.....רפורמת הפקידים
- 5.....עוד בכותרות
- 5.....ציר איראן-סוריה: כוח עולה במזרח התיכון
- 6.....בסין תוהים מה לעשות עם צפון קוראה
- 7.....המאמרים
- 8.....העיתונים

ההפגנה שנערכה באורומצ'י, בירת חבל סין-ג'יאנג (לפעמים נכתב שינג'יאנג, האזור האוטונומי האויגורי סין-ג'יאנג) במערב סין הידרדרה במהירות למהומות בסדר גודל שכמותן לא ראה החבל (או המדינה) מאז אירועי טיין-אן-מן. האירוע שמוצג על ידי השלטונות בסין כמתיחות בין הקבוצות האתניות המלוכה על ידי גורמים חיצוניים ונעוצה בדרישה מסוכנת של קבוצות בדלניות לעצמאות פוליטית, מצטייר ממבט שני כחלק מבעיה פוליטית חברתית עמוקה יותר בסין, עליה גם העיתונות הסינית נותנת את הדעת. העלייה במספר פעולות המחאה האלימות מצביעה על מספר מגמות: ראשית, ההחרפה בניגודי האינטרסים בין השכבות השונות בחברה הסינית, שנית, אובדן האמון של הציבור בנציגי הממשל, בכוחות השיטור ובמערכת המשפט, ולבסוף, חוסר מחויבותם של פקדי הממשל והמפלגה למתן דין וחשבון לאזרחים.

המידעון של מרכז פריברג ללימודי מזרח אסיה מבוסס על מקורות סינים ובו ניתוח של סוגיה מרכזית באקטוליה הסינית או העולמית כפי שהיא נדונה בתקשורת הסינית (הכתובה והאלקטרונית), ומספר נושאים נוספים שבהם דנים בעיתונות ובחוגים האיטלקטואלים בסין.

עריכה: יורי פינס

עריכה וכתבייה: מיכל מידן

המידעון יוצא לאור בזכות תרומתו הנדיבה של מר ג'ים בלום

This publication is supported by the generous donation of Mr. Jim Blum

מרכז פריברג ללימודי מזרח אסיה אשר נוסד ב-2006 הינו מרכז אינטר-דיסציפלינארי, המרכז בין כתליו חברי סגל ממחלקות שונות באוניברסיטה העברית, העוסקים בתחום לימודי מזרח אסיה. המרכז פועל לקדם ולהרחיב את המחקר, ההוראה והדיון בנושאי מזרח אסיה באוניברסיטה ומחוצה לה, ובכך מבקש ליצור מרחב אשר יוכל לקשר בין האקדמיה והציבור הרחב ולאפשר החלפת רעיונות ודעות

המאורעות בסין-ג'יאנג: הגירסה והתגובות הרשמיות

השתלשלות האירועים סביב מהומות החמישה ביולי בסין-ג'יאנג (Xinjiang) עדיין אינה נהירה לגמרי. ההפגנה שהציתה את המהומות בעיר אורומצ'י (Urumqi) הייתה תגובה לקרבות הרחוב שנערכו בחודש יוני בעיר שאו-גואן (Shaoguan), בחבל גואנג-דונג (Guangdong) בדרום-מזרח סין¹ בהם נהרגו שני אויגורים (על פי מקורות רשמיים, אך יתכן כי ישנם קורבנות נוספים. בנוסף לכך, עובדי המפעל האויגורים הוחזקו ככל הנראה במחסן סמוך למפעל עד שוך הסערה)² ו-118 בני אדם נפצעו. ידיעות על האלימות בשאו-גואן ותמונות הופצו במהירות באינטרנט. אויגורים תושבי אורומצ'י תכננו הפגנה שקטה בדרישה לשמוע מפי מושל המחוז על אירועי שאו-גואן אך - וכאן הפרטים מעורפלים - לאחר שלא נענו והמשטרה ניסתה לפזרם באלימות (ככל הנראה), המפגינים החלו צועדים ברחבי העיר, רוצחים, שודדים ופוגעים ברכושם של סינים אתניים (בני החאן). כעבור יומיים, עם התברר מימי ההרג, נעשה ניסיון של בני החאן באורומצ'י לפרוע באויגורים. האלימות התפשטה ברחובות אורומצ'י ובמידה מצומצמת מאוד לערים נוספות בחבל בהם כוחות המשטרה והמשטרה החמושה היו ערוכים טוב יותר להרגעת המהומות. בתום מספר ימים של מהומות, דיכוי ומעצרים, מניין ההרוגים הגיע ל-197 ומניין הפצועים מעל 1600. (לפי המקורות הרשמיים, 156 מההרוגים הם אזרחים קורבנות הפרעות: 134 בני חאן, 11 מוסלמים סינים [חוי, Hui], 10 אויגורים ואחד מאנג'ו [Manchu]); 12 פורעים, כנראה כולם אויגורים נורו בידי המשטרה החמושה; זהותם של היתר טרם הובררה נכון ל-5 באוגוסט).

זמן קצר לאחר תחילת המהומות, העיתונות הרשמית החלה מפרסמת את השערותיה לגבי מקור אי השקט: ראשית, סוכנות הידיעות סין-חואה (Xinhua) פרסמה ניתוחים המצביעים על כך שהמהומות היו מאורגנות ולא התלהמות ספונטנית של הפגנה שקטה: עדים צפו בחלוקת אלות על ידי גברת לבושה בביגוד אויגורי מסורתי, רוב הפציעות היו ישירות לראשיהם של הקורבנות (דבר המעיד על כך שמדובר במכות שמטרתן להרוג ולא זעם ספונטני), אוטובוסים הוצתו ו"נשלחו" לעבר מצלמות בטיחות "במטרה ברורה להרוס כל עדות של פשעיהם האלימים". זאת ועוד, טוענים כלי התקשורת הרשמיים, תמונות הפצועים משאו-גואן הופצו באינטרנט, לאחר שעוותו, על ידי חבר הקונגרס האויגורי העולמי במטרה להצית את זעמם של תושבי סין-ג'יאנג. כמו כן, למחרת האירועים, השבועון "חואן-צ'יו שה-באו" (Huanqiu shibao) דיווח כי המפגינים האויגורים זכו לעידודם של גורמים בין לאומיים ("גורמים חיצוניים" jingwai shili 境外势力), ובפרט, "שלושת הכוחות הרשעים" (sangu 三股势力) shili טרור, בדלנות וקיצוניות דתית³. כעבור יומיים, האצבע המאשימה כוונה ישירות לקונגרס האויגורי העולמי ולמנהיגתו, רבייה קאדיר, שמאז מאורעות לאהסה ב-2008 "מתאוה להיות דלאי לאמה". קאדיר עודדה הפגנות אלימות למרות ש"באופן מצחיק, הארגון מציג עצמו למערב כארגון לא אלים ושאינו דוגל בטרור". כעבור עשרה ימים, גם קבוצות לאומניות קיצוניות בתורכיה הואשמו במתן סיוע לבדלנים האויגורים.

ככלל, הגינוי התורכי, והשוואת המאורעות בסין-ג'יאנג ל"רצח עם" על ידי ראש ממשלת תורכיה סוקרו בהרחבה וזכו לביקורת חריפה: ב-2003 כאשר שרשרת של פעולות טרור זעזעו את תורכיה, סין עמדה לצדה. בסין לא פורסמה ידיעה ובה ביקורת כלפי תורכיה (...) כעת תורכיה מראה כי היא כפוית טובה (yiyuanbaode 以德报怨). ההסבר שמציע לכך "חואן-צ'יו שה-באו" הוא כמובן ריבוי האויגורים החיים במדינה והקרבה האתנית בין התורכים לאויגורים, אך אין בכך כדי להצדיק את התבטאותו של ראש הממשלה ארדואן. הטון התרכך מעט עם נסיונות פיוס מצד הנשיא התורכי והשגריר התורכי בבייג'ינג אך את זכר המילה "רצח עם" קשה למחוק⁴.

כמו כן, התגובות בעולם מעוררות שוב את חמת זעמם של כלי התקשורת הרשמיים: מדינות המערב שתומכות במנהיגת הקונגרס האויגורי רבייה קאדיר ומעניקות לה אשרות כניסה ובמה (אוסטרליה, יפן), סלחנות כלפי הפגנות נגד סין (הולנד, גרמניה), העיתונות המערבית שמציגה תמונות מצב מסולפות של המהומות ושל הקונגרס האויגורי העולמי, כל אלה זוכים לסיקור נרחב וביקורת. כל זאת, למרות שהרשויות הסיניות פתחו את החבל לעיתונות הזרה מיד עם פרוץ האלימות והרשו הפצת ידיעות בדבר האלימות האויגורית כנגד בני החאן השוכנים בחבל. תמונות של

¹ המהומות בגואנג-דונג פרצו בעקבות שמועה שלפיה נערים ממוצא אויגורי אנסו שתי נערות ממוצא סיני אתני. אלימות פרצה בין פועלים משתי הקבוצות האתניות במפעל צעצועים מקומי ובו 10,000 עובדים.
² Kathleen E. McLaughlin "Fear Grips Shaoguan's Uighurs", *Far Eastern Economic Review*, July 2009
³ ביטוי המתייחס לתנועות טרור, בדלנות ואיסלאם קיצוני במרכז אסיה
⁴ עוד על יחסי סין-תורכיה בהקשר האויגורי: Yitzhak Shichor, "Ethno-Diplomacy: The Uyghur Hitch in Sino-Turkish Relations", East West Center Policy Studies, no. 53, 2009, <http://www.eastwestcenter.org/pubs/3233>.

בני המיעוט האויגורי מכים בבני החאן באלות, סכינים ובמקלות הופצו במהירות. אם כן, לקחי המהומות בלהאסה הובנו וישומו: לא רק שכניסת העיתונות הזרה לא נאסרה, אלא שהיא גם עודדה, דבר בו העיתונות הרשמית מתגאה.⁵

יחד עם זאת, חשוב לציין כי ישנם הבדלים משמעותיים בין המתפרסם בשפה הסינית לבין המתפרסם באנגלית: בעוד באנגלית כלי התקשורת הרשמיים מתגאים בכך ש"לא ניתנה לעיתונות המערבית הזדמנות לסלף עובדות" (מכיוון שהרשויות סיפקו מידע בצורה חופשית ופתוחה)⁶, בסינית נמתחת ביקורת על "דו ערכיותה" של העיתונות המערבית והתפרסמו מספר מאמרים המגנים את הדעות הקדומות ושאר אי דיוקים שבהם חוטאת עיתונות זו.⁷ כמו כן, הפתיחות והסיקור הנרחב עדיין לא מספיקים: העיתון "חואן- צ'ינ- שְה-בְאוּ" קורא ליותר שקיפות ולפרסום ידיעות ותגובות רשמיות במהירות על מנת למנוע את פרץ השמועות שמסתובבות באינטרנט. שמועות אלה, טוען העיתון, בהעדר תגובה רשמית "מהירה, מדויקת ואמינה, שאינה מיועדת לעיתונות הזרה בלבד" הופכות להיות הגרסה שאליה האזרחים נחשפים ואילו "הממשל מאבד מאמינותו בעיני האוכלוסייה".

האינטרנט נותר חרב פיפיות עבור המשטר: תמונות של ההפגנות בשאו-גואן הופצו בו והובילו לכינוס ההפגנה, ועל אף מאמציה של המפלגה לשלוט באינטרנט⁸, ורצונה להפוך את האינטרנט לערוץ תקשורת חיוני בין האזרחים לשליטים, בזמן המהומות לא נותר לה אלא לנתק כליל את שירותי התקשורת כדי למנוע דליפה של תמונות וידיעות לא רצויות.

מה בין אי-שקט חברתי ותפקודו של הממשל?

לכאורה, המהומות בסין-ג'יאנג הם מחאה אתנית-פוליטית, ביטוי לנטיות הבדלניות של קבוצות אויגוריות, בסיוע של גורמים זרים. אך מעבר למאמרי המערכת והניתוחים שמתפרסמים בכלי התקשורת הרשמיים, התקשורת הליברלית בסין מציגה (בזהירות ובעדינות) פן אחר של הבעיה ומתחקה אחר מקורותיהם של פעולות המחאה האזרחיות שפקדו את המדינה בשנה האחרונה. מאמרים אלה אמנם מתייחסים למאורעות החמישה ביולי ישירות, אך הניתוחים המובאים כאן פורסמו בשבעה ביולי ומופיעים באתרי האינטרנט כקישורים לדיווחים ממערב סין, ומצביעים על כך שישנה גם פרשנות אחרת למקור המהומות.

בהתייחסות למאורעות שונים שארעו במהלך 2008 ובתחילת 2009⁹, המגזין "צ'אי-ג'ינג" (Caijing) מצביע על מספר בעיות מבניות שלדידו מחייבות התייחסות: ראשית, יצירת מנגנוני הדברות שיטתיים בין הממשל לעם, שנית, הכרת הממשל באחריותו וחובתו כלפי האזרחים, ושלישית, אובדן האמון במשטרה ובמערכת המשפטית.

מאמר המערכת של הירחון מטיל דופי בממשלות המקומיות אשר אינן משכילות להענות לתלונות האזרחים כאשר הן מתעוררות לראשונה. הן מעדיפות להשתיק, לשלול גישה למידע אודות המקרים ואם מדובר במחלוקות בנושאים כלכליים, הפקידים נוטים להעדיף "אינטרסים מיוחדים" על פני צרכי האוכלוסייה. אין פלא אפוא, שלאזרחים לא נותר אלא להפגין ולמחות. הקשר בין הממשל לאזרחים חייב, לדעתו חו-שולי (Hu Shuli), להשתנות. לראיה, כאשר הממשל הנפתי השכיל להרגיע את הרוחות, כמו ב וּנְגְ-אן בחבל ג'י-ג'ואו (Weng'an, Guizhou)¹⁰ ומזכיר המפלגה של החבל הודה כי המהומות היוו סממן לבעיות עמוקות יותר של שלילת זכויות התושבים ושימוש לא מוצדק בכח על ידי המשטרה, התנצל ופיטר פקידי ממשל, הציבור בא על סיפוקו והשקט שב. אך הדבר אינו קורה באופן שיטתי ותלוי בגישת השלטון המקומי. לפיכך, אומרת עורכת המגזין, יש לדאוג למנגנוני בקרה של האזרחים על פקידי הממשל: יצירת דיאלוג דמוקרטי בין הממשל לעם, פיקוח על ידי העיתונות ומערכת המשפט.

⁵ "China to maintain media openness policy after Urumqi Riot", *Xinhua*, Aug 1, 2009

⁶ "Presenting the truth on the riots", *Global Times*. 10 July 2009

⁷ 丁刚: 为什么我不再看《华尔街日报》 *环球时报*, July 11 2009; 西方媒体对新疆局势报道依然复杂 *环球时报*, July 10 2009

⁸ Kathrin Hille, "How China polices the internet", *Financial Times*, July 17 2009

⁹ עימות בין חקלאים למשטרה ב מְנְגְ-ליאן בחבל יון-נאן (Menglian, Yunnan), שביתת נהגי מוניות ב צ'ונג- צ'ינג (Chongqing), מקרי מוות חשודים וּנְגְ-אן בחבל ג'י-ג'ואו, ו שְה-שואו בחבל חו-ביי (Shishou, Hubei)

¹⁰ המשטרה סרבה תחילה להכיר באונס ורצח של נערה בת 15. רק לאחר שהסיפור הופץ באינטרנט וגרר מחאה אלימה. לאחר שלושה ימים מזכיר המפלגה המחוזי ביקר במקום באופן אישי והתנצל על התנהגותה האלימה של המשטרה. מספר פקידיים בכירים פוטרו

כמו כן, על הממשל לקבל אחריות על מעשיו ולהיות מחויב לתת דין וחשבון לאוכלוסייה¹¹. על הממשל לקיים הבטחותיו לכשהוא מתערב בסכסוך ולאפשר לכלי התקשורת לפעול כגוף מפקח. גם מערכת המשפט חייבת לקבל חיזוק ולהוות כלי לריסון הממשל וכוחות השיטור¹².

כמו כן, לטענת יו ג'יין- ר'ונג (Yu Jianrong), מנהל יחידת המחקר העוסקת בבעיות חברתיות במכון לחקר הכפרים באקדמיה הסינית למדעי המדינה¹³, ממשלות מקומיות ואזוריות מערבות את המשטרה כדי להשקיט מחאות בטענה כי עליהן לשמור על השקט החברתי. המשטרה משתמשת בכח לא פרופורציונלי נגד האוכלוסייה אשר מוחה, לרוב, על שלילה של זכויותיה. יתרה מכך, כאשר מדובר בעימותים על רקע כלכלי, הממשל המקומי נוטה לצדד בגופים מסחריים ובאינטרסים כלכליים ומעדיף על פני צרכיה של האוכלוסייה. לפיכך, ההתמררות הופכת למהומה כאשר הממשל מסרב להתערב או מתערב באופן שאינו מניב תוצאות. ומכיוון שהמערכת המשפטית ידועה ביכולתה המוגבלת לפתור סכסוכים, האוכלוסייה פונה ישירות לשלטון בדרישה להתערב. הרי ידוע ש"מהומה קטנה מובילה לפתרון קטן, מהומה גדולה מניבה פתרון גדול וכשאינו מהומה, אין פתרון". הבעיה נעוצה, אם כן, ברמיסה שיטתית של זכויות האזרחים מבלי שלאלה תהיה כתובת חוקית וממוסדת לתלונותיהם, בנהלי פיזור הפגנות שרירותיים, ובחוסר יכולת להגביל את כוחה של המשטרה. יחד עם זאת, מדגישים הכותבים, המחאות האזרחיות אינן מאורגנות או בעלות אופי פוליטי, ומטרת האזרחים אינה החלפת השלטון או הפלת המפלגה אלא דרישה לתקן עוולות נקודתיים.

נראה, אם כן, כי ישנם בסין כאלה שמאמינים שהמהומות בסין-ג'יאנג הם דוגמה נוספת למחאות אזרחיות ולא דרישה אויגורית לאוטונומיה פוליטית או תנועה בדלינית שמאיימת על השלטון.

רפורמת הפקידים

המהומות בסין-ג'יאנג חידדו את הצורך בשינוי שיטת הממשל, אולם בצמרת המפלגה כבר לומדים ובוחנים את הנושא מזה זמן מה. ב-22 במאי אושרו "תקנות זמניות הנוגעות לאחריות פקידים הממשלה והמפלגה" על ידי הפוליטבורו. תקנות אלה מעגנות לראשונה בחוק את אחריותם של הפקידים – גם של הממשלה וגם של המפלגה – כלפי האוכלוסייה. מטרתם להבטיח אחריות ומשמעת: על הפקידים לגלות אחריות ביצועית ומוסרית כלפי נתיניהם, כלומר, פקיד אשר "אינו מתפקד, מסרב לתפקד או לוקה בתפקודו" יועמד לדין משמעת. כמו כן, פקידים "עצלנים, בינוניים, ללא חוש מוסרי או אחריות פוליטית" יודחו מתפקידם. מאמרים ב"סו'אָה-סי שֶה-בָּאו" מדגישים כי הדחה משמעה פיטורין, ולא מעבר לתפקיד אחר. כמו כן, לדעת הקהל יהיה תפקיד מכריע בפיקוח על הפקידים, כאשר השאיפה היא שדעת הקהל תישמע באופן שיטתי ולא רק לאחר מעשה. יחד עם זאת, דעת קהל שלילית תוכל להוות עילה להדחה או פיטורין של פקיד ממשלה או מפלגה.

גם ה"נאן-פ'יאנג ג'ואו-מו" נותן את דעתו על בעיית מינוי וקידום הפקידים. העיתון הליברלי מדרום המדינה תומך גם הוא ברעיון שפקידים יוכלו לא רק לקבל קידום אלא גם לרדת בדרגה. כמו כן, הוא קורא לצמצם את מספר המינויים לתפקידים ולהגדיל את מספר הפקידים הנבחרים (באמצעות בחירות) כמו גם את מספר הפקידים שמועסקים על פי חוזה.

הדיון בדבר רפורמות בשיטת הגיוס והקידום של פקידים הממשלה והמפלגה מופיע בחודשים האחרונים בעיתונות הרשמית, בירחוני המפלגה ובעיתונות הליברלית ומצביע על כך שגם בצמרת הפוליטית מודעים לצורך בשינוי. אך האם ה"ממשלה מכוונת השירות" (service-oriented government – 服务性政府) אותה מנסה חו ג'ין-טאו (Jintao Hu) ליצור היא אכן התשובה?

¹¹ נושא אחריות הפקידים כלפי האזרחים והקץ לרמיסת הפגנות בכח כבר נכנס לקו הרשמי, (ראה: "Commentary: Public grievances should be channeled not suppressed", *Xinhua*, 8 July 2008) העלתו שוב בהקשר של המהומות בסין-ג'יאנג, גם אם באופן עקיף, הוא המעניין. כמו כן, נושא זה מתקשר לרפורמה בשיטת גיוס וקידום פקידים ממשלתיים.

¹² באופן אירוני, במאורעות בסין-ג'יאנג, ידיעות שעלו בבלוגים וקיבלו הד בתקשורת הזרה השתוממו על אוזלת ידה של המשטרה בשעות הראשונות של המהומות נגד החאן באורמצ'י. לדוגמה Edward Wong, "Chinese Question Police Absence in Ethnic Riots", *New York Times*, July 18, 2009

¹³ מאמרו פורסם לראשונה בסוף 2008 אך הועלה לאתר של הירחון כקישור למאורעות החמישה ביולי בסין-ג'יאנג

עוד בכותרות

ציר איראן-סוריה: כוח עולה במזרח התיכון

סון לי-סין, (Sun Lixin), "היווצרותה, השפעתה והמשך דרכה של 'מערכת היחסים המיוחדת' של איראן וסוריה",
גו-ג'י וון-טי יאן-ג'י (国际问题研究 Guoji Wenti Yanjiu), אפריל 2009

מאמרו של סון לי-סין, חוקר במכון המחקר הכפוף למשרד החוץ הסיני, מנתח את מאזן הכוחות החדש במזרח התיכון לאור היווצרותו והתחזקותו של "ציר איראן-סוריה". על אף שאין בסיס היסטורי או תרבותי חזק לציר זה, מדיניותה של וושינגטון באזור (בידוד איראן, כיתור סוריה ותיגון של שתי המדינות כמדינות תומכות טרור) נטעה את שורשיה של מערכת היחסים המיוחדת בין שתי המדינות. האם הציר יכול להכשיל את תכניתה של ארה"ב למזרח התיכון? עד כמה הוא משמעותי בסיוע למתנגדיה של ארה"ב באזור והאם עתידו להעלם או להתחזק?

סון מתייחס לשלוש חזיתות בהן ציר איראן-סוריה פועל על מנת להתנגד לארה"ב: לבנון, עיראק ובהכשלת תהליך השלום. ראשית, לבנון הפכה למוקד פעילות חשוב של הציר לאחר רצח חרירי, וכאשר "ארה"ב הכריחה את סוריה לסגת מהמדינה". שתי המדינות החלו לפעול לחיזוק החיזבאללה באמצעות מימון, נשק ואימון פעילים, מה שהוביל למלחמת לבנון השנייה בה "ישראל נכשלה במטרתה להשמיד את החיזבאללה ורק תרמה לחיזוק תדמיתו וכוחו במדיניות הפנים הלבנונית". מאז תום המלחמה ולאור התקרבותה של לבנון למדינות ערב המתונות ולמערב, הצורך בחיזוק החיזבאללה התחדד. לשם כך, איראן מספקת את המימון והציוד, ואילו סוריה מנדבת תמכה אידיאולוגית ופוליטית, מעט סיוע כלכלי ומעבירה נשק איראני לחיזבאללה. כך, לפי סון, סוריה תוכל לשמור על דריסת רגל במדיניות הפנים הלבנונית ותקבל נשק שאיראן הבטיחה לספק לה מרוסיה, אוקראינה וסין.

שנית, בעיראק "לבה של התכנית האמריקאית במזרח התיכון", סוריה ואיראן פועלות ליצירת הידוק יחסים דיפלומטיים ומסחריים עם הממשלה בבגדאד ולהגברת השפעתן על הנעשה במדינה. לשיטתו, ארה"ב ו"הציר" לכוודים במעין מעגל קסמים: ארה"ב זקוקה לשתי המדינות על מנת לייצב את עיראק ואילו סוריה ואיראן עושות כל שביכולתן כדי לערער את המצב ולגרור לארה"ב "לשנות את מטרותיה האסטרטגיות" במדינה.

לבסוף, תהליך השלום הוא חזית משותפת לציר אבל גם מקור פוטנציאלי לחיכוך בין השתיים: איראן אינה מעוניינת לראות בהתקדמות התהליך ושמה לה לדגל את המאבק בישראל. לשם כך היא תומכת בחמאס ובג'יהאד האיסלמי ועושה כל שביכולתה כדי לערער את ממשלת עבאס, מטרה לה שותפה גם סוריה אבל מסיבות אחרות. סון טוען כי סוריה מעוניינת להקשות על תהליך השלום, אך לא להכשילו לגמרי.

מחלוקת נוספת יכולה להתעורר בשל נושאי מדיניות פנים הקשורים לרצונה של איראן להנהיג מהפיכה איסלמית (שיעית) במזרח התיכון, דבר שעלול לסכן את יציבותה של סוריה. כמו כן, נאמנותה (ההיסטורית) של סוריה למדינות המפרץ בסכסוכים עם איראן וקשריה ההדוקים עמן יכולים להוות בעיה בחיזוק מערכת היחסים בין שתי המדינות. כמו כן, לדמשק וטהראן אינטרסים אסטרטגיים שונים ביחסיהם עם המערב, איראן חוששת מהתקדמות בשיחות בין סוריה לישראל, ואילו סוריה חוששת מהתקדמות בהתגרענות האיראנית.

אך בסופו של דבר, סון סבור כי מכשולים אלה, נכון להיום, אינם עולים על האינטרסים המשותפים של שתי המדינות ומנבא ל"ציר" המשך קיום ואף התחזקות נוכח קשייה של ארה"ב לממש את תכניתה למזרח התיכון. בנוסף לכך, הצהרותיה של ישראל בדבר סירובה לוותר על רמת הגולן מקטינות את סיכויי של המו"מ בין ישראל לסוריה להניב תוצאות. ומאחר והברית בין שתי המדינות היא "אסטרטגית ולא טקטית, ונחוצה [לאיראן וסוריה] כהגנה נגד המערב", עתידה להמשך לפרוח.

סון אינו נותן המלצות למדיניות סינית אך מכיוון שגם "ארה"ב הכירה בכוחן של שתי המדינות באזור", האם הדיפלומטיה הסינית יכולה להרשות לעצמה להתעלם מהן?

בסין תוהים מה לעשות עם צפון קוריאה

- ג'אן דה-בין (Zhan Debin), "האם צפון קוריאה כבר הפכה למכשול אסטרטגי?", *חואן-צ'יון שיה-באו* (Huanqiu shibao 环球时报), 3 ביוני 2009
- ליו ג'ון-בו (Liu Junbo), "מאחורי ה-brinkmanship של צפון קוריאה", *גו-ג'י וון-טי יאן-ג'יני* (国际问题研究 Guoji Wenti Yanjiu), 27 במאי 2009

ניסוי הגרעין שערכה צפון קוריאה בסוף מאי השנה הוביל לתהיות בסין על מטרותיה האמיתיות של שכנתה כמו גם על מדיניותה של סין כלפיה. שני המאמרים המובאים כאן, אחד פרי עטו של חוקר במכון המחקר הכפוף למשה"ח הסיני והשני של פרופסור מאוניברסיטת פו-דאן בשנגחאי, מעידים על הכרה בביי-ג'ינג כי צפון קוריאה אכן נחושה להתגרען וכי הדיפלומטיה הסינית מוגבלת ביכולתה להשפיע על צפון קוריאה.

מאמרו של ליו ג'ון-בו נותר זהיר ומתמקד בעיקר בנייתוח הסיבות לניסוי השני שערכה צפון קוריאה ולמדיניות ה-brinkmanship שלה: ראשית, צפון קוריאה התאכזבה מהתעלמותה של ארה"ב. לפני בחירתו, ברק אובמה הבטיח מדיניות יותר מתונה משל קודמו כלפי צפון קוריאה, אך עם כניסתו לתפקיד טרם נראו סימנים למדיניות חדשה ונדמה כי מדיניותו היא "בושיזם בלי בוש". צפון קוריאה רוצה שיחות ישירות עם ארה"ב, ולהגיע לשולחן הדיונים עם ארה"ב או לשיחות ה-6 כמעצמה גרעינית. שנית, מדיניותו של נשיא דרום קוריאה, לי מונג באק, נתפסת בצפון כנסיגה ממדיניות ה"שמש הזורחת" של קודמו ולבסוף, אי יציבות פנימית סביב שאלת יורשו של קים ג'ונג-איל דחפו את הנשיא "לקריאת אכזבה". הניסוי השני נועד גם, לדידו, להראות שמאז הניסוי הראשון (שנכשל), צפון קוריאה הצליחה לשפר את יכולה הטכנולוגית ואינה רק נחושה להתגרען אלא גם פועלת בהצלחה למימוש מטרתה.

אך אם בניסוי זה צפון קוריאה קיוותה לשנות את מדיניות אובמה כלפיה ולהוביל לשיחות ישירות, ליו חושש כי כעת לא נותר לאובמה אלא להקשיח את עמדתו. זאת ועוד, הניסוי השני רק תרם ליצירת קואליציה של "חמש נגד אחת" בשיחות השש. מסקנתו של ליו היא שחייבים לשוב לשלוחן במו"מ, למרות שבמאמרו הוא מעלה את כל המכשולים לכך, מכיוון שחלון ההזדמנויות של הדיפלומטיה הולך ונסגר.

אך איזו עמדה יכולה סין לנקוט? צ'אן דה-בין מציג במאמרו את הדילמה האסטרטגית של סין, וגם מילת אזהרה לצפון קוריאה כי היא הופכת מ"מסך הגנה אסטרטגי למכשול" עבור סין. לטענתו, צפון קוריאה מודעת לכך שכל עוד לארה"ב כוונות להכיל את סין, פיונגיאנג מהווה מגן אסטרטגי מפני יפן וארה"ב שעליו יהיה לבייג'ינג קשה לוותר. אך מצד שני, למרות שהניסוי הגרעיני אולי "לא כוון נגד סין", הוא מערער את היציבות והביטחון האזורי לו סין שואפת. צפון קוריאה לא רק שמה ללעג את הסיוע הכלכלי והפוליטי שמעניקה לה סין, היא גם עלולה להוביל למרוץ חימוש חדש באזור, דבר המשפיע ישירות על בטחונה של סין. אם צפון קוריאה תמשיך בדרכה הנוכחית, סין לא תוכל להמשיך "לעכב את הקהילה הבינ"ל בטענה ש'צפון קוריאה אינה שומעת לה' או 'שאינן לה השפעה על צפון קוריאה'" וכל הדרדרות נוספת במצב עלולה להוביל לפרוץ מלחמה. או אז "צפון קוריאה תישאר לכודה במלחמה קרה או תיעלם". משמעות הדבר היא שלתמיכתה וסיועה של סין יש גבולות אבל בד בבד, ההשלכות עבור סין תהיינה הרסניות.

המאמרים

- "מזכיר חבל סין-ג'יאנג: כוחות זרים ניצלו את המהומות בשאו-גואן בגואנג-דונג", *סין-חואה* (Xinhua 新), 6 יולי 2009, (华
- "המהומות באורומצ'י: מקצועי ואכזרי", *סין-חואה* (Xinhua 新华), 21 יולי 2009,
- מאמר מערכת, "יוזמת המהומות רבייה קאדיר רוצה להיות דאלאי לאמה נוסף", *חואן-צ'יו שֶה-באו* (环球时报 Huanqiu shibao), 7 יולי 2009
- מאמר מערכת, "קבוצות לאומניות קיצוניות תורכיות שתפו פעולה עם תובעי העצמאות לסיין-ג'יאנג במחאות נגד סין", *חואן-צ'יו שֶה-באו* (Huanqiu shibao 环球时报), 14 יולי 2007
- מאמר מערכת, "הדיווחים בעיתונות הבינ"ל אודות הסיין-ג'יאנג מורכבים כצפוי", *חואן-צ'יו שֶה-באו* (环球时报 Huanqiu shibao 报), 10 יולי 2009
- דינג גאנג, "מדוע אינני קורא יותר FT", *חואן-צ'יו שֶה-באו* (Huanqiu shibao 环球时报), 11 יולי 2009
- חו-שולי, "להפיק את לקחי פעולות המחאה האזרחיות בסין", "צאי-ג'ינג" (*财经 Caijing*), 7 יולי 2009
- יו ג'יאן-רונג, "כעס ברחובות", צאי-ג'ינג (*财经 Caijing*), 31 דצמבר 2008 (פורסם שוב ב-7 יולי 2009)
- ג'ו לי-ג'יה, "לקראת מיסוד לקיחת האחריות של פקידי הממשלה והמפלגה", *סו'אָה-סי שֶה-באו* (Xuexi shibao 学习时报), 8 יוני 2009
- ליאנג ג'ין-פנג, "מקו ההמונים לאחריות הפקידים", *סו'אָה-סי שֶה-באו* (Xuexi shibao 学习时报), 22 יוני 2009
- סין יו, "רפורמות בניהול כח אדם: תשע מחשבות על שלושים שנות רפורמה", נאן-פ'אנג ג'ואו-מו (南方周末, Nanfang Zhoumo), 10 יוני 2009

העיתונים

צאי-ג'ינג, כלכלה וממון (财经 Caijing)

מגזין כלכלי מבייג'ינג, בעל דעות ליברליות בנושאים כלכליים (וגם פוליטיים). המגזין מנסה להיות ה-Economist של סין.

חואן-צ'יו שיה-באו (Huanqiu shibao 环球时报)

יומון מקבוצת יומון העם, שייך לעיתונות הרשמית, מתמחה בשאלות בין-לאומיות ומפרסם ניתוחים מעניינים.

סו'אה-סי שיה-באו (Xuexi shibao 学习时报)

ירחון שמפרסם בית הספר המרכזי של המפלגה ומשקף את הדיונים בנושאי מדיניות (פנים בעיקר) באחד ממוסדות המפתח של המפלגה.

נאן-פ'אנג ג'ואו-מו (南方周末, Nanfang Zhoumo)

השבועון הגדול ביותר בסין, מתפרסם בגואנג-דונג ושייך לקבוצת נאן פאנג הליברלית. נחשב לעיתון ליברלי, ידוע בכתבות תחקיר עצמאיות.

גו-ג'י וון-טי יאן-ג'י (国际问题研究 Guoji Wenti Yanjiu)

ירחון של מכון המחקר הכפוף למשרד החוץ. מאמריו לרוב מבטאים את הקו הרשמי של הדיפלומטיה הסינית.